

PODACI O USTANOVU/ŠKOLI	PODACI O AUTORIMA/AUTORKAMA
Naziv škole: Osnovna škola „Miloš Crnjanski“	Vesna Živković, učiteljica Marija Marjanović, roditelj
Mesto, opština: Novi Sad, Novi Sad	
Školska uprava: Novi Sad	
Opis primera dobre prakse IO	
Primena dobre prakse u oblasti inkluzivnog obrazovanja	
Ključne reči: <i>osnovna škola, spektar autizma</i>	
Opis obrazovne situacije učenika i okruženja	
<p>Učenik 4. razreda osnovne škole, prati nastavu po individualiziranom nastavnom programu.</p> <p>Rođen je u Kruševcu 2007. Živi u porodici sa oba roditelja. Sa dve godine je uključen u vrtić, godinu dana. Zbog adekvatnije i bolje podrške, roditelji su odlučili da se presele u Novi Sad. Dve godine proveo je u specijalnom odeljenju vrtića za decu sa smetnjama iz spektra autizma. U pripremnu predškolsku grupu je upisan u redovan vrtić, 4 sata dnevno. Od 2014. godine pohađa redovno OŠ “Miloš Crnjanski” u Novom Sadu.</p> <p>Po maminim rečima, pre polaska u školu ostvarivao je kontakt sa poznatim osobama, roditeljima i prijateljima porodice. Imao je verbalnu komunikaciju samo da bi izrazio svoje osnovne potrebe. Na pitanje bi odgovarao posle više puta ponovljenog pitanja, nikad odmah, ili uz podsticaj ponuđenog odgovora da odabere. U vršnjačkoj grupi nije pokazivao inicijativu da komunicira sa njima, ali mu nisu smetali i bilo je jasno da ih poznaje. Neka pravila ponašanja je učio bivajući svakodnevno na igralištu među drugom decom i odlazeći sa majkom u nabavku, poštu, banku i sl. Emocionalno je burno reagovao, od toga da kada je tužan plače (što je retko), do raspoloženja sreće kada „vrišti“ od smeha.</p>	
Opis dobre prakse	
<p>Na početku školovanja pažnja mu je na časovima bila kratkotrajna. Mogao je da sedi najviše 10 minuta, a ostalo vreme bi šetao između klupa. Imao je potrebu po nekoliko puta na dan da izađe iz učionice (odlazio je u druge školske prostorije). Uvek sam mu se obraćala imenom kada bih mu davala neki zadatak, na šta on često nije reagovao. Stalno je prepričavao sadržaje iz crtanih filmova i svakodnevnih, njemu bitnih, situacija. Pričao je u toku časa, iako bi bio zamoljen da to ne radi. Želeo je stalno da vrti koficu sa kredama, jer ga podseća na bubanj veš mašine. Na taj način je simulirao njen rad. Deca su mu prilazila, obraćala mu se po imenu, a on je bio nezainteresovan,</p>	

okrenuo bi se i otišao. Kada bih mu se obratila, kratko bi me pogledao, ponekad nezainteresovano, nastavio bi sa svojom aktivnošću. Pravilno je izgovarao manji broj reči (mama, tata, ne radi, daj). Obraćao mi se u situacijama kada nešto želi i kada mu je nešto potrebno. Sledio je jednostavne zahteve uz više ponavljanja (dođi, sedi, donesi, baci). Izrazima lica je pokazivao čitav niz osećanja. Pri jakim emocijama, naročito prijatnim, stezao bi pesnice, i pravio grimasu na licu. Nije prepoznavao rizike koji ga mogu ugroziti u svakodnevnom školskom životu, a posebno na času fizičkog. Iz revolta, na časovima, kad nije hteo da radi, reagovao je tako što je baca u vis bojice i olovke ili ih je iz sve snage pritiskao na papir do lomljenja. Šarao je klupe. Na svim časovima pisao je malo. Poznavao je oba pisma, i štampana i pisana, čitao je bez razumevanja, tiho. Prepoznavao je napisane brojeve. Sabiranje i oduzimanje je bilo na nivou prebrojavanja. Iz likovnog je kratkotrajno koristio drvene boje, uglavnom na nivou škrabanja, najviše 2-3 min. Pokazivao je veliko interesovanje za čas muzičkog. Gledao je CD dok se vrteo u plejeru. Pojedinačno je pevao pesme koje učimo, nikada u grupi. Imao je stalnu potrebu za kretanjem van grupe. Na fizičkom se nije uključivao ni u jednu igru. Pakovao je knjige i pribor uz pomoć drugara. Kada bi uspešno uradio zadatak, pokazivao je radost osmehujući se. Prihvaćen je od strane dece iz odeljenja i njihovih roditelja.

Sada je učenik 4. razreda, redovno dolazi u školu. Nastavu danas uspešno prati uz mere individualizacije. Domaće zadatke redovno radi.

Uz neprestanu podršku dece, učiteljice i roditelja osećao se sigurnije. To je rezultiralo njegovom većom samostalnošću i motivacijom za rad u školskim aktivnostima.

U nastavi sam koristila:

- malu belu tablu, školsku tablu, kompjuter (po njegovom izboru),
- unapred pripremljene slike zbog vizualizacije teksta,
- uvek istu terminologiju prilikom izrade zadataka (koristim „Čitaj jako“ umesto „Čitaj glasnije“),
- u obraćanju koristim dinamičniji govor,
- čitam tekstove sa mimikom i gestom (pažljivije sluša),
- radne i nastavne listove sa vežbama pažnje,
- socijalne priče iz života (kod pisanja sastava),
- kratke nedvosmislene rečenice iz života koje on razume,

- dozvoljavam mu da sedi na času tamo gde želi,
- uz moju molbu izvršava aktivnosti koje mu zadam,
- dečije časopise, puzle i društvene igre za deo časa kada završi sa radom („tih kutak“),
- koristi velike sveske,
- sam bira kojim pismom piše, kao i pribor (olovke, penkalo, markeri...),
- ustaljen raspored časova koji mu pomaže da zna unapred šta će raditi na sledećem času, a to mu daje sigurnost,
- od materijala: dugmiće, žetone, štapiće za uši (za učenje rimskih brojeva), matematičke kartone, novac (kod sabiranja), čepove i različite posude (skupovi), korpe za jaja (sabiranje i oduzimanje), žitarice...

Kada smo učili sabiranje i oduzimanje sa matematičkim karticama na moja pitanja koliko je npr. $5+3$ sva deca bi podigla karticu sa napisanim brojem 8, što bi i njega podsticalo da uradi isto. Kao povratnu informaciju za tačan odgovor svi bi podigli zelenu zastavicu, a ako je netačan crvenu.

Posebno je motivisan kada radimo grupni rad. Njegov zadatak je da napiše naziv grupe, učesnike grupe, da zalepi neku sliku, da odgovori na kratka pitanja. Na primer, na temu „Drugarstvo“, deca su govorila reči koje ih asociraju na drugarstvo, on je rekao „Igra“.

Na svim časovima pravila ponašanja i učenja više puta smo ponavljali i dosledno ih sprovodili. Kako je vreme prolazilo učeniku je raslo samopouzdanje. Sve više se uključivao u rad grupe. Deca su ga podsticala na saradnju, kada bi izlazio iz grupe deca bi ga vraćala, pokazivali su mu ono što oni rade ponavljajući mu i po nekoliko puta, dosledno. Kod njegovih uspeha deca su koristila reči „Bravo“, „Odlično“ i aplauz. Kao rezultat svega on je na času fizičkog samoinicijativno u delu časa gde se pokazuju vežbe oblikovanja izašao pred odeljenje i deci pokazivao vežbe (slika u prilogu).

Motivisan je da peva i da sluša muziku na svim predmetima, po potrebi. Sa sticanjem poverenja u decu, mene i sebe, učenik je spontano počeo da peva sa grupom, glasno, na moj zahtev i sa različitim nalogima. Uključuje se u muzičke igre.

Koristim ambijentalnu nastavu tokom sva 4 godišnja doba u kojoj on rado učestvuje. Aktivnosti koje se rade u ambijentalnoj nastavi su: prepoznavanje pojmova, snalaženje u prostoru kroz sakupljanje biljaka, prepoznavanje i imenovanje voća i povrća,

Životinja, pojava...

Za sastavljanje kontrolnih zadataka za njega koristim njegovu svesku i radnu svesku. On na pripremnim časovima i kod kuće vežba te zadatke. Na samom času, kada je kontrolni, sa lakoćom ga veoma uspešno samostalno uradi, jer ga je dobro uvežbao. Sve kontrolne čuvam zbog njegovih budućih radova.

Od većine dece iz odeljenja je prihvaćen. Deca mu rado prilaze i žele da stupe u komunikaciju sa njim. Vremenom je i on njih prihvatio i sa njima ušao u socijalnu interakciju. Sa njima ide i vraća se iz škole. Ide na rođendane i deca dolaze kod njega. Sa decom uči igre i imitira ih u igrama. Voli u paru da radi i da se igra.

Njegovom napretku na svim poljima je značajno je doprinelo i to što je postojala dobra saradnja između mene i njegovih roditelja koji su mu veoma posvećeni. Mama mi je pomogla da dete brže upoznam. Uputila me je kako uči i razume neke stvari. Uz dogovore sa njom sam mu lakše i brže prilagodila nastavu i olakšala učenje. Nedeljno se sastajemo i pravimo evaluaciju postignuća.

Učestvovao je na priredbi povodom prijema prvaka u školu (slika u prilogu).

